

Sosyal Hizmet Uzmanlarında İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Üzerine Bir Araştırma

Yazarlar

Dr. Öğr. Üyesi Ayşin ÇETİNKAYA BÜYÜKBODUR

Doç. Dr. Esra ÇALIK VAR

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-972-4

Kitap Adı

Sosyal Hizmet Uzmanlarında İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik
Dayanıklılık Üzerine Bir Araştırma

Yazarlar

Dr. Öğr. Üyesi Aşşın ÇETİNKAYA BÜYÜKBODUR
Doç. Dr. Esra ÇALIK VAR

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

Bisac Code

SOC025000

DOI

10.37609/akya.1013

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Bu araştırma Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Klinik Odaklı Sosyal Hizmet Doktora Programı çerçevesinde 2016-2018 yılları arasında yapılmıştır. Araştırmada sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini gerçekleştirirken maruz kalabilecekleri ikincil travmatik stres ve ilişkili faktörler ile söz konusu travmatizasyonun üstesinden gelebilmelerine katkı sağlayan psikolojik dayanıklılığa odaklanılmıştır. Araştırma sosyal hizmet profesyonellerinin çalışma yaşamında refahlarının arttırılmasına yönelik politika ve uygulamaların gerekliliğinin altını çizmektedir.

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

TSSB	: Travma Sonrası Stres Bozukluğu
TSSBBÖ-KD	: Travma Sonrası Stres Bozukluğu Belirtileri Ölçeği Kendini Değerlendirme Formu
YPDÖ	: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	iii
1. GİRİŞ	1
Amaçlar	6
2. GENEL BİLGİLER.....	9
Psikolojik Travmayı Açıklayan Kuramlar	9
Travma Sonrası Stres Bozukluğu.....	13
Yeniden Yaşama	14
Kaçınma	14
Aşırı Uyarılmışlık.....	15
İkincil Travmatik Stres	15
İkincil Travmatik Stresin Oluşumunda Etkili Olan Faktörler	17
İkincil Travmatik Stresi Açıklayan Yaklaşımlar.....	19
Sosyal Hizmet Uzmanlarında İkincil Travmatik Stres Belirtileri.....	23
TSSB ile İkincil Travmatik Stres Arasındaki İlişki	26
İkincil Travmatik Stres ile İlişkili Kavramlar	28
İkincil Travmatik Stres ve Merhamet Yorgunluğu İlişkisi	28
İkincil Travmatik Stres ve Üstlenilmiş Travma İlişkisi	30
İkincil Travmatik Stres ve Tükenmişlik İlişkisi	31
Psikolojik Dayanıklılık.....	32
Psikolojik Dayanıklılığa İlişkin Risk Faktörleri.....	35
Psikolojik Dayanıklılığın Travma ile İlişkisi	37
Psikolojik Dayanıklılığa İlişkin Koruyucu Faktörler	39
Örgütte Psikolojik Dayanıklılık.....	43
Sosyal Hizmet Uzmanlarında Psikolojik Dayanıklılık	45
Araştırma ile İlgili Literatürde Yer Alan Çalışmalar	46

3. MATERYAL VE YÖNTEM	53
Araştırmanın Modeli.....	53
Araştırmanın Çalışma Grubu	54
Çalışma Grubunda Yer Alan Katılımcıların Tanımlayıcı İstatistiksel Verileri	54
Araştırmanın Etik Onayı	57
Veri Toplama Araçları.....	58
Bireysel ve Mesleki Bilgi Formu	59
Travma Sonrası Stres Bozukluğu Belirtileri Ölçeği-Kendini Değerlendirme Formu (TSSBBÖ-KD)	59
Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	60
TSSBBÖ-KD Formu ve YPDÖ Güvenilirlik Değerleri.....	61
Verilerin Toplanması	62
Verilerin Analizi	64
 4. BULGULAR	 67
Çok Değişkenli İstatistiksel Analizler için Varsayımların Analizi.....	67
Sosyo-Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular.....	69
Cinsiyete Göre İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılığın Farklılaşması	70
Yaş ile İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki.....	71
Medeni Duruma Göre İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılığın Farklılaşması	72
Eğitim Düzeyine Göre İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılığın Farklılaşması	76
Sağlık Sorununa Göre İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılığın Farklılaşması	78
İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık ile Sosyal Hizmet Uygulaması Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	79

Sosyal Hizmet Mesleğinde Çalışma Yılı ile İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki.....	79
Katılımcıların Çalışmakta Oldukları Sosyal Hizmet Alanında Çalışma Süreleri ile İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki	81
Bir Hafta İçerisindeki Müracaatçı Sayısı ile İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki.....	83
Bir Ay İçerisindeki Müracaatçı Sayısı ile İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki	86
Meslekiçi Eğitime Katılıma Göre İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılığın Farklılaşması	88
Sosyal Hizmet Uygulama Sürecinde Katılımcıların Algıladıkları Psikososyal Zorluk ile İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki	89
Sosyal Hizmet Uzmanlarının Algıladıkları Psikososyal Zorluğu Açıklayan Nitel Bulgular	92
Psikososyal Destek İhtiyacına Göre İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılığın Farklılaşması.....	93
Sosyal Hizmet Uzmanlarının Psikososyal Destek İhtiyacını Açıklayan Nitel Bulgular	100
Çalışılan Sosyal Hizmet Alanına Göre İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılığın Farklılaşması.....	102
Katılımcıların Sorun Alanları ile Etkileşimleri Sonucunda Yaşadıkları Duygulara İlişkin Sonuçlar	108
Sosyal Hizmet Uygulamalarını ve Değerlendirmeleri Teyit Etme İhtiyacı ile İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki.....	110
Sosyal Hizmet Uygulaması Sonlandırıldıktan Sonra Müracaatçının Düşünölmeye Devam Edilmesi ile İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki.....	113
Müracaatçı Sorunlarından Etkilenerek Yakın Sosyal Çevrede Yer Alan Bireyleri Koruma Çabasına İlişkin Bulgular	116

Katılımcıların Karşılaştıkları Örgüt Kaynaklı Sorunlarına İlişkin Bulgular	117
Algılanan Örgütsel Destek ile İkincil Travmatik Stres ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki	117
Katılımcıların Algıladıkları Örgütsel Desteği Açıklayan Nitel Araştırma Bulguları	120
Fiziksel Koşullardaki Yetersizliğe İlişkin Bulgular	121
Fiziksel Koşullardaki Yetersizliği Açıklayan Nitel Araştırma Bulguları	122
Bilgi Bakımından Donanımlı Olmayan Personel ile Çalışmaya İlişkin Bulgular	122
Bilgi Bakımından Donanımlı Olmayan Personel ile Çalışma Nedeni ile Zorlanmayı Açıklayan Nitel Araştırma Bulguları	123
Disiplinler Arası Rol Belirsizliğine İlişkin Bulgular	124
5. TARTIŞMA	125
Sosyo-Demografik Bulgulara İlişkin Sonuçların Tartışılması	126
Sosyal Hizmet Uygulamasına İlişkin Düşünceleri Gösterir Araştırma Sonuçlarının Tartışılması	133
Sosyal Hizmet Uzmanlarının Karşılaştıkları Örgüt Kaynaklı Sorunlara İlişkin Bulguların Tartışılması	158
Sonuç ve Öneriler	164
Kaynaklar	167